

Opas erityisölläiselle

Opinnäytetyö Aleksii Manninen 2014

Sisällys

- * Johdanto
- * Lyhenteet ja määritelmät
- * Koulutus
- * Pätevyydet
- * Oikeudet ja velvollisuudet
- * Ammattiliitot
- * Vapaa-ajanpalvelut
- * Lähteet ja lisätieto

Johdanto

- * Tämän oppas antaa perustiedon merityöläisen elämään vaikuttavista säännöistä, oikeuksista ja velvollisuuksista
- * Oppaaseen on koottu eri virastojen jakama tieto yksiin kansiin

Lyhenteet ja määritelmät

- * IMO – International Maritime Organization
Kansainvälinen merenkulkujärjestö. YK:n alainen eritysvirasto joka luo raamit merenkulun turvallisuuteen ja meriympäristön suojeluun liittyvään lainsäädäntöön.
- * ITF - International Transport Workers' Federation
Kuljetusalan työntekijöiden kansainvälinen järjestö. Tekee työtä yhdessä IMO:n ja muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa parantaakseen merityöläisen asemaa.
- * STWC – Standards for Training Watchkeeping and Certification
Koulutuksen, vahdinpidon ja pätevyyksien kansainvälinen säädös. Antavat raamit kansalliselle lainsäädännölle.
- * GMDSS – Global Maritime Distress and Safety System
Kansainvälisesti sovittu radiolaitteita koskeva säädöstö, jonka alaisuuteen kuuluvat meriliikenteen turvaaminen niin radiolaitteiden kuin niiden käyttäjien osalta
- * ROC – Restricted Operators Certificate
GMDSS:n alainen sertifikaatti. VHF:n kantaman rajaavalle A1-alueelle
- * GOC – General Operators Certificate
GMDSS:n alainen sertifikaatti. Yleinen radionkäyttölupa myös A1:n ulkopuolisille alueille.
- * TraFi – Liikenteen turvallisuusvirasto
Suomessa merityöläisen sertifioinnista vastaava viranomainen.

Koulutus

Koulutus

- * Koulutuspaikkoja sijaitsee Suomessa neljällä paikkakunnalla, Kotkassa, Raumalla, Turussa sekä Maarianhaminassa. Opinnot jakautuvat toisen ja korkea-asteen oppilaitoksiin. Oppilaitokset ovat STCW-hyväksytyjä. Merenkulun koulutuksesta valmistuu kansi- ja konemiehistön, kansi- ja konepäällystön sekä talousosaston tehtäviin.
- * Tutkintojen laajuudet ovat seuraavia:
 - * Vahtimies: 25 ov
 - * Kansi- tai Konekorjausmies: 120 ov
 - * Vahtiperämies tai vahtikonemestari: 120 ov
 - * Merikapteeni: 270 op
 - * Aikuisopiskelijan suoritettuja opintoja voidaan lukea hyväksi 155 op
 - * Merenkulkualan insinööri: 270 op
 - * Aikuisopiskelijan suoritettuja opintoja voidaan lukea hyväksi 155 op

Koulutusohjelmat

- * Suomenkielisiä miehistötason koulutusohjelmia ovat kansi- ja konekorjauksen koulutusohjelma sekä sähkönkäytön koulutusohjelma. Korjausmies voi toimia aluksella erinäisissä miehistötehtävissä kuten konemiehenä tai matruusina.
- * Toisen asteen oppilaitoksissa on mahdollista opiskella hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto joko kokin tai tarjoilijan koulutusohjelmassa. Näihin on mahdollista sisällyttää laivatalouden opintoja. Laivatalouden opinnoilla täydennettynä kokilla tai tarjoilijalla on mahdollisuus työskennellä aluksen talousosastolla.
- * Päällystön koulutusohjelmia suomenkielisellä toisella asteella ovat vahtiperämiehen sekä vahtikonemestarin koulutusohjelmat. Tutkintonimikkeenä kaikissa opinnoissa on merenkulkualan perustutkinto. Vahtiperämies on valmistuessaan koulutuksensa puolesta pätevä toimimaan aluksen vahtipäällikkönä sekä pienaluksen päällikkönä. Vahtikonemestarin koulutuksella on mahdollista toimia konevahtipäällikkönä sekä pienaluksen konepäällikkönä.
- * Ruotsin kielellä on mahdollista opiskella vahtimieheksi, kansi- tai konekorjausmieheksi, vahtiperämieheksi sekä vahtikonemestariksi.
- * Ammattikorkeakouluissa voi opiskella joko merikapteenin tai merenkulkualan insinöörin koulutusohjelmissä. Nämä ovat tarjolla sekä suomen että ruotsin kielellä. Merikapteeniksi on mahdollista opiskella myös englanniksi.
- * Koulutuksena puolesta merikapteenin tutkinnolla on mahdollista toimia kaikissa kansipäällystön töissä aluksen kokoon ja liikennealueeseen katsomatta (on kuitenkin joitain alustyyppikohtaisia rajoitteita). Merenkulkualan insinöörillä on tutkintonsa puolesta mahdollista toimia kaikissa konepäällystön tehtävissä (pl. alustyyppikohtaiset rajoitukset). Lisäksi merenkulunalan insinöörin on mahdollista lisäpätevoityä myös voimalaitoksen käyttötehtäviin.
- * Toisen asteen tutkinnon suorittamisen jälkeen on mahdollista hakea aikuisopiskelijaksi ammattikorkeakouluun. Tällöin jo suoritettu opintomäärä hyvitetään soveltuvin osin. Tätä kautta on mahdollista jatkaa vahtiperämiehen tai vahtikonemestarin opintoja merikapteeniksi tai merenkulkualan insinööriksi.

Oppilaitokset

- * Toisen asteen koulutusta tarjoavat Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (Kotka), Winnova (Rauma), Axxell (Turku) sekä Ålands yrkesgymnasium (Maarianhamina).
- * Ammattikorkeakoulutusta tarjoavat Kymenlaakson ammattikorkeakoulu (Kotka), Satakunnan Ammattikorkeakoulu (Rauma), Novia (Turku) sekä Högskolan på Åland (Maarianhamina). Koulujen tarjoamat koulutusohjelmat ovat selvitettynä taulukossa 1.
- * Vahtimiehen tutkintoon haetaan suoraan. Haun ja sisäänoton suorittaa Axxell.
- * Toisen asteen tutkintoihin haetaan toisen asteen yhteishaussa. Yhteishaku suoritetaan keväisin. Ammattikorkeakouluihin haetaan ammattikorkeakoulujen yhteishaussa. Lisätietoa hauista löytyy opetushallituksen internetsivuilta (<https://www.amkhaku.fi/>, <http://www.koulutusnetti.fi/>)

Täydentävät opinnot

- * Täydennys- ja virkistys kolutustarjonta on runsas ja muuttuvainen. Koulutusta tarjoavat Kotka Maritime Centre, Åboa Mare, Samk, Högsolan på Åland sekä Meriturva.
- * Tärkeimpiä täydentäviä koulutuksia ovat aluskohtaiset lisäpätevyyskurssit kuten tankkerityöskentelyyn valmistavat CTTT-, OTTP- ja GTTP-kurssit tai matkustaja-aluksella vaadittavat Crowd & Crisis ja FRC-kurssit sekä pätevyyskirjoen ylläpitämiseen tai palauttamiseen vaadittavat kurssit kuten GOC/ROC Refreshment ja Ensiapu- ja lääkintäkurssit

Pätevyydet

Pätevyys

- * Merenkulkijan pätevyys on määritelty IMO:n (International Maritime Organization) STCW (Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers) STCW määrittää pätevyteen ja sen todistuksena olevaan sertifikaattiin kuuluvat opinnot, työkokemus ja henkilökohtaiset vaatimukset (ikä ja terveys). STCW:n pohjana on vuoden 1995 kokous, jonka tuloksena luotiin STCW-95. Sitä on sittemmin liitetty vuonna 2010.
- * STCW on jaettu kahteen osaan STCW Convention ja STCW Code. STCW Convention sisältää esittelyn kokouksesta ja osallistujista. Siinä on myös selitettynä yleistä termistöä ja ohjeistusta STCW:n alaisten säännösten käyttöönottoon.
- * STCW Conventionin käytännönläheisin anti on kuitenkin sen liitteissä. Liite 1 on se osuus, joka koskettaa merityöläistä suorimmin. Liitteen luvussa I on selitettynä STCW:ssä käytettyä termistöä, sekä yleistä ohjeistusta liittyen pätevyysiin, niiden saamiseen sekä säilyttämiseen. Luku II koskee Päällikköä ja kansiosastoa, luku III koneosastoa. Luvussa IV on määriteltyä radiopätevyydet. Luvussa V on listattuna erikoisvaatimuksia, joita esim. tankkerilla tai matkustaja-aluksessa työskennellessä tulee täyttää. Luku VI käsittää pätevyyden ehtona olevia hätätilanne ja turvallisuus vaatimuksia. Luku VII käsittelee lisäpätevyksiä. Viimeisessä luvussa, luku VIII on annettuna yleisiä ohjeita vahdinpidon järjestämiseen.
- * STCW:n pohjalta on laadittu englanninkielinen opas STCW-95: Guide for Seafarers. Tähän oppaaseen on tiivistetty merityöläisen kannalta tärkeimmät kohdat STCW Conventionista ja lähinnä sen liitteestä 1. Opas on ITF:n (International Transport Workers' Federation) tuottama, ja sen tarkoitus on lähellä tämän tutkimusraportin tarkoitusta, koota suuri määrä tietoa helpommin hallittavaan selkokieliseen kokonaisuuteen. Opas koostuu viidestä osiosta ja neljästä liitteestä.
- * Osio 2 (Section 2: Certification Requirements) käsittää neljä aliosaa, joihin on koottu yleisimmät pätevyydet ja niiden vaatimukset. Nämä pätevyyden ovat kuvattuna taulukoissa 1, 2 ja 3.

Päällikkö ja kansiosasto

Ominaisuus	Aluekohtaiset rajoitukset	Tonnistokohtaiset rajoitukset
Päällikkö	Rannikko	Alle 500 bt
	Rajoittamaton	Alle 3,000 bt
	Rajoittamaton	Rajoittamaton
Yliperämies	Rajoittamaton	Alle 3,000 bt
	Rajoittamaton	Rajoittamaton
Vahtiperämies (OOW)	Rannikko	Alle 3,000 bt
	Rajoittamaton	Rajoittamaton
Vahtimies	Rajoittamaton	Rajoittamaton

Radiopätevyydet

Ominaisuus	Aluekohtaiset rajoitukset
Radio-operaattori	GMDSS (GOC tai ROC)

Koneosasto

Ominaisuus	Aluekohtaiset rajoitukset	Propulsioteho rajoitukset
Konepäällikkö	Rajoittamaton	750 kW – 3,000 kW
	Rajoittamaton	3,000 kW tai enemmän
	Rannikko	750 kW – 3,000 kW
	Rannikko	3,000 kW tai enemmän
Toinen konepäällikkö	Rajoittamaton	750 kW – 3,000 kW
	Rajoittamaton	3,000 kW tai enemmän
	Rannikko	750 kW – 3,000 kW
	Rannikko	3,000 kW tai enemmän
Konevahtipäällikkö (OOW)	Rajoittamaton	750 kW tai enemmän
	Rannikko	vähemmän kuin 3,000 kW
Konevahtimies	Rajoittamaton	Rajoittamaton

Päällikön tehtäväkohtaiset pätevyysvaatimukset

Pätevyys	Uusittavuus
Kansallinen pätevyyskirja (National certificate of competence and endorsement)	Kyllä
Lippuvaltion kannatuskirje (Flag State endorsement of recognition)	Kyllä
GMDSS + kannatuskirje (GMDSS + endorsement)	Kyllä
Basic Safety koulutus (Basic Safety training) -Henkilökohtainen pelastautuminen -Palontorjunta ja – sammutus -Ensiapu -Henkilökohtainen turvallisuus ja yhteisöllinen vastuu	Suoritettuna edellisen viiden vuoden aikana
Lääkkeellinen ensiapu (Medical first aid)	Ei
Pelastusvenemiehen pätevyyskirja (Survival craft and rescue boats)	Ei
Edistynyt palontorjunta (Advances firefighting)	Ei
Lääkärintodistus (Medical Fitness)	Kyllä
Basic Safety-perehdytys (Basic Safety familiarisation)	Astuessa tehtävään
Aluskohtainen perehdytys	Astuessa tehtävään

Päällikön pätevyyskirjan ehdot

- * Saavuttaakseen päällikön pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 3000 bt:n alus
 - * Yli 500 bt:n aluksen vahtiperämiehen pätevyys
 - * Vähintään 36 kuukauden meripalvelus vahtiperämiehenä tai 24 kuukauden palvelus, josta vähintään 12 kuukautta yliperämiehenä
 - * Yli 3000 bt:n aluksen päälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus
- * 500-3000 bt:n alus
 - * Yli 500 bt:n aluksen vahtiperämiehen pätevyys
 - * Vähintään 36 kuukauden meripalvelus vahtiperämiehenä tai 24 kuukauden palvelus, josta vähintään 12 kuukautta yliperämiehenä
 - * 500-3000 bt:n aluksen päälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus
 - * Nämä vaatimukset pätevät myös päällikölle alle 500 bt:n aluksessa, jota ei luokitella rannikkoliikenteen alukseksi
- * Alle 500 bt:n alus, rannikkoliikenteessä
 - * Vähintään 20 vuoden ikä
 - * Vähintään 12 kuukauden meripalvelus vahtiperämiehenä
 - * Alle 500 bt:n aluksen päälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus

Yliperämiehen pätevyyskirja ehdot

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä päällikön kanssa. Katso taulukko 4
- * Saavuttaakseen yliperämiehen pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 3000 bt:n alus
 - * Yli 500 bt:n aluksen vahtiperämiehen pätevyys
 - * Vähintään 12 kuukauden meripalvelus vahtiperämiehenä
 - * Yli 3000 bt:n aluksen päälliköltä ja yliperämieheltä vaadittu hyväksytty koulutus
- * 500-3000 bt:n alus
 - * 500-3000 bt:n aluksen päälliköltä ja yliperämieheltä vaadittu hyväksytty koulutus

Vahtiperämiehen pätevyyskirja ehdot

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä päällikön kanssa. Katso taulukko 4
- * Saavuttaakseen vahtiperämiehen pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 500 bt:n alus
 - * Vähintään 18 vuoden ikä
 - * Vähintään 12 kuukauden meripalvelus ohjattuna harjoitteluna tai 36 kuukauden meripalvelus ilman ohjattua harjoittelua
 - * Vähintään 6 kuukauden meripalvelus osana merivahtia
 - * Täyttää GMDSS vaatimukset
 - * Vahtiperämieheltä vaadittu koulutus
 - * Nämä vaatimukset pätevät myös vahtiperämiehelle alle 500 bt:n aluksessa, jota ei luokitella rannikkoliikenteen alukseksi
- * Alle 500 bt: alus, rannikkoliikenteessä
 - * Vähintään 18 vuoden ikä
 - * Vaadittu harjoitusjakso tai 36 kuukautta hyväksytyä meripalvelua
 - * Täyttää GMDSS vaatimukset
 - * Alle 500 bt:n rannikkoliikenteessä olevan aluksen vahtiperämieheltä vaadittu koulutus

Vahtimiehen tehtäväkohtaiset pätevyysvaatimukset

Pätevyyskirjan nimi	Uusittavuus
Kansallinen pätevyyskirja (National certificate of competence and endorsement)	Kyllä
Basic Safety koulutus (Basic Safety training) -Henkilökohtainen pelastautuminen -Palontorjunta ja – sammutus -Ensiapu -Henkilökohtainen turvallisuus ja yhteisöllinen vastuu	Suoritettuna edellisen viiden vuoden aikana
Basic Safety-perehdytys (Basic Safety familiarisation)	Astuessa tehtävään
Aluskohtainen perehdytys (Ship specific familiarisation)	Astuessa tehtävään

Vahtimiehen pätevyyskirjan ehdot

- * Saavuttaakseen vahtimiehen pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Vähintään 16 vuoden ikä
- * Vähintään 6 kuukauden meripalvelus tai hyväksyty koulutus jonka osana vähintään 2 kuukauden laivaharjoittelujakso.
- * Täyttää STCW-95:den asettamat vaatimukset vahtimiehelle.

Konepäällikön pätevyyskirjan ehdot

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä päällikön kanssa. Katso taulukko 4
- * Saavuttaakseen konepäällikön pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 3000 kw:n alus
 - * Vahtikonemestarin pätevyys
 - * Vähintään 36 kuukauden meripalvelus, josta vähintään 12 kuukautta vastuullisena konepäällystön jäsenenä omaten toisen konepäällikön pätevyyden
 - * Yli 3000 kw:n aluksen konepäälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus
- * 750kw-3000 kw:n alus
 - * Vahtikonemestarin pätevyys
 - * Vähintään 24 kuukauden meripalvelus, josta vähintään 12 kuukautta vastuullisena konepäällystön jäsenenä omaten toisen konepäällikön pätevyyden
 - * 750 kw:n aluksen päälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus

Toisen konepäällikön pätevyyskirja ehdot

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä päällikön kanssa. Katso taulukko 4
- * Saavuttaakseen toisen konepäällikön pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 3000 kw:n alus
 - * Vahtikonemestarin pätevyys
 - * Vähintään 12 kuukauden meripalvelus joko avustavana tai varsinaisena konepäällystön jäsenenä
 - * Yli 3000 kw:n aluksen toiselta konepäälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus
- * 750kw-3000 kw:n alus
 - * Vahtikonemestarin pätevyys
 - * Vähintään 12 kuukauden meripalvelus joko avustavana tai varsinaisena konepäällystön jäsenenä
 - * Yli 750 kw:n aluksen toiselta konepäälliköltä vaadittu hyväksytty koulutus

Vahtikonemestari

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä päällikön kanssa. Katso taulukko 4
- * Saavuttaakseen vahtikonemestarin pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 750kw:n alus
 - * Vähintään 18 vuoden ikä
 - * Vähintään 6 kuukauden meripalvelus osana koneosastoa
 - * Yli 750 kw:n aluksen vahtikonemestarilta vaadittu hyväksytty koulutus harjoitteluineen.

Konevahtimies

- * Vaadittavat pätevyyskirjat ovat yhteneviä vahtimiehen kanssa.
- * Saavuttaakseen konevahtimiehen pätevyyskirjan, on täytettävä seuraavat ehdot:
- * Yli 750kw:n alus
 - * Vähintään 16 vuoden ikä
 - * Vähintään 6 kuukauden meripalvelus tai hyväksytty koulutus jonka osana vähintään 2 kuukauden laivaharjoittelujakso.
 - * Täyttää STCW-95:den asettamat vaatimukset vahtimiehelle.

Muut merityöläiset

Basic Safety-perehdytys (Basic Safety familiarisation)	Astuessa tehtävään
Aluskohtainen perehdytys (Ship specific familiarisation)	Astuessa tehtävään

Yleiset lisäpätevyudet

- * Varsinaisten tehtäväkohtaisten pätevyysien lisäksi on olemassa laaja kirjo lisäpätevyksiä. Yleispätevät lisäpätevyudet ovat usein sidottuna tiettyyn toimeen, kuten ensiapuun tai pelastamiseen. Alla joitain yleisimpiä lisäpätevyksiä

Pätevyys	Vaaditaan jos,	Uusittavuus
Basic Safety koulutus (Basic Safety training) -Henkilökohtainen pelastautuminen -Palontorjunta ja – sammutus -Ensiapu -Henkilökohtainen turvallisuus ja yhteisöllinen vastuu	toimii turvallisuus tai saastuttamisenesto tehtävissä	Suoritettuna edellisen viiden vuoden aikana
Pelastusvenemiehen pätevyyskirja (Survival craft and rescue boats)	vastuullisena pelastusveneestä (ei FRB)	Ei
Nopean pelastusvenemiehen pätevyyskirja (Fast rescue boat certificate)	osana FRB-miehistöä	Ei
Edistynyt palontorjunta (Advances firefighting)	palontorjunnan johtotehtävissä	Suoritettuna edellisen viiden vuoden aikana
Lääkkeellinen ensiapu (Medical first aid)	määritettyä antamaan ensiapua	Ei
Sairaanhoito (Medical care)	määritettyä sairaanhoitoon	Ei

Lisäpätevyyydet tankkereille

Pätevyys	Vaaditaan jos,	Uusittavuus
Tankkeritoiminnan perehdytyskurssi tai kolmen kuukauden meripalvelus tankkerilla	määritettyjä tehtäviä liittyen lastiin tai lastinkäsittelylaitteistoon	Ei
Palontorjuntakoulutus	määritettyjä tehtäviä liittyen lastiin tai lastinkäsittelylaitteistoon	Ei
Öljy/kemikaali/kaasutankkerin erikoispätevyys	vastuussa tehtävässä liittyen lastin purkuun, lastaukseen tai kuljetukseen	Kyllä

Lisäpätevyyden ro-ro matkustaja- aluksille

Pätevyys	Vaaditaan jos,	Uusittavuus
Ro-ro matkustaja-aluksen väkijoukkojenhallinta	määrätty avustamaan matkustajia hätätilanteissa	Kyllä
Ro-ro matkustaja-aluksen perehdytyskoulutus	määrätty turvallisuus tehtäviä tai vastuuta	Ei
Ro-ro matkustaja-aluksen turvallisuuskoulutus	määrätty avustamaan matkustajia matkustajatiloissa	Ei
Ro-ro matkustaja-aluksen matkustaja ja lastinturvallisuus ja rungon eheys- koulutus	vastuussa matkustajien tai lastin lastauksesta ja purkamisesta tai aluksen rungon sulkemisesta	Kyllä
Ro-ro matkustaja-aluksen kriisinhallinta koulutus	vastuussa matkustajaturvallisuudesta hätätilanteessa	Kyllä

Lisäpätevyyydet matkustaja-aluksille

Pätevyys	Vaaditaan jos,	Uusittavuus
Matkustaja-aluksen väkijoukkojenhallinta	määrätty avustamaan matkustajia hätätilanteissa	Kyllä
Matkustaja-aluksen perehdytyskoulutus	määrätty turvallisuus tehtäviä tai vastuuta	Ei
Matkustaja-aluksen turvallisuuskoulutus	määrätty avustamaan matkustajia matkustajatiloissa	Ei
Matkustaja-aluksen kriisinhallinta koulutus	vastuussa matkustajaturvallisuudesta hätätilanteessa	Kyllä

Oikeudet ja velvollisuudet

Työehtosopimukset

- * Työehtosopimukset ovat liittojen ja työnantajan edustajien tekemiä sopimuksia. Työehtosopimukset ovat jaettuna työtehtävän, alustyyppin ja liikennealueen mukaan.

Miehistö	Kansipäällistö	Konepäällistö
Ulkomaanliikenteen matkustaja-alussopimus	Ulkomaanliikenteen työehtosopimus	Ulkomaanliikenteen työehtosopimus
Ulkomaan kansi- ja konemiehistö & taloushenkilökunta	Pientonniston työehtosopimus	Pientonniston työehtosopimus
Ulkomaanliikenteen pientonnistosopimus		
Kotimaan matkustaja-alusliikenne		

Työhönotto

- * Työhönotto miehistötehtäviin on säädetty toimimaan valtion tarjoamien työvoimapalveluiden kautta. Tämä voidaan kuitenkin ohittaa, jos varustamolla on jo tiedossa uusi työntekijä, tai jos työnvälitystä ei perustellusti voida käyttää. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että meritöihin (varsinkaan kansi- ja koneosastojen töihin) ei järjestetä julkisia hakuja.
- * Jos työnantaja tarvitsee lisää työntekijöitä hänen osa-aikatyötä tekeville työntekijöilleen sopiviin tehtäviin, työnantajan on tarjottava näitä töitä osa-aikatyöntekijöille. Jos tämän työn vastaanottaminen edellyttää sellaista koulutusta, jonka työnantaja voi työntekijän soveltuvuuteen nähden kohtuudella järjestää, työntekijälle on annettava tällainen koulutus.

Palkanmaksu

- * Palkka maksetaan kuukausittain. Maksu koskee myös kuukausia, jolloin työntekijä on ollut kokonaan tai osittain palkallisella vapaalla. Työsuhteen päättyttyä palkan tulee olla työntekijän käytettävissä enintään kuuden (6) arkipäivän kuluessa. Erityisissä tapauksissa (esim. kaikki palkanlaskentaan tarvittava tieto ei ole saatavilla) tulee palkan olla käytettävissä enintään kymmenen (10) arkipäivän kuluessa.
- * Työsuhteen alkaessa kesken kalenterikuukauden, palkka lasketaan jakamalla takuupalkka kolmellakymmenellä (30) ja kerrotaan kuukauden työssäolo päivien lukumäärällä. Samaa käytäntöä sovelletaan työsuhteen päättyessä kesken kuukauden
- * Työsuhteen päättyessä käyttämättömät ansaitut vapaapäivät (vastikkeet) korvataan laskemalla yhden vapaapäivän oikeuttavan yhden työpäivän suuruiseen korvaukseen.
- * Lisää tietoa palkanmaksusta, palkoista ja lisistä löytyy työehtosopimuksista.

Työaikalainsäädäntö

- * Työajat ovat säädettyinä merityöaikalaisissa. Tässä esitellään säädännön keskeisimmät osat. Lakitekstiä on muokattu tämän raportin helppolukuisuutta varten.

Säännöllinen työaika

- * Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja enintään 40 tuntia viikossa. Taloustyöntekijän säännöllinen työaika pyhäpäiväksi tai lauantaksi sattuvana satamavuorokautena on kuitenkin enintään 5 tuntia, ellei kyseessä ole matkustaja-alus, jossa matkustajat ovat aluksessa

Työajan sijoittaminen

- * Säännöllinen työaika on sijoitettava siten ettei:
 - * Vuorotyöntekijä joudu satamavuorokautena olemaan työssä muuna kuin kello 6:n ja kello 18:n välisenä aikana
 - * Päivätyöntekijä joudu meri- tai satamavuorokautena olemaan työssä muuna kuin kello 6:n ja kello 18:n välisenä aikana
 - * Matkustaja-aluksen taloustyöntekijä joudu olemaan työssä 14 tuntia pitemmän jakson aikana vuorokaudessa. Milloin matkustaja-aluksessa ei satamavuorokautena ole matkustajia, saa jakso kuitenkin olla enintään 12 tunnin pituinen ja sen tulee päättyä muuna arkipäivänä kuin lauantaina ennen kello 19:ää sekä pyhäpäivänä ja lauantaina ennen kello 15:ttä.
 - * Muun kuin matkustaja-aluksen taloustyöntekijä joudu olemaan työssä muuna kuin kello 6:n ja kello 19:n välisenä aikana eikä pyhäpäivänä tai lauantaksi sattuvana satamavuorokautena muuna kuin kello 6:n ja kello 15:n välisenä aikana.
- * Sen estämättä, mitä tässä pykälässä työajan sijoittamisesta on säädetty, säännöllinen työaika voidaan satamavahdin järjestämistä varten sijoittaa muuna arkipäivänä kuin lauantaina myös kello 18:n ja kello 6:n väliselle ajalle.

Ylityö

Vuorotyöntekijän työntekovelvollisuus pyhäpäivänä ja lauantaina

- * Vuorotyöntekijää saa pitää työssä sellaisena pyhäpäivänä ja lauantaina, joka ei ole satamavuorokausi. Työntekijää voidaan kuitenkin velvoittaa suorittamaan tehtäviä, jotka liittyvät olennaisesti: aluksen turvalliseen kulkuun, radiopalveluun, välttämättömään puhtaanapitoon (enintään 1 tunti), muonitukseen ja muonan/laivatarvikkeiden ottoon, aluksen lähtöön ja saapumiseen sekä ankkurointiin, matkustajien alukseen ottamiseen ja maihin viemiseen.
- * Pyhäpäivänä tai lauantaina, joka on satamavuorokausi, vuorotyöntekijää ei saa pitää työssä.

Ylityön teettäminen

- * Sen estämättä, mitä säännöllisestä työajasta, työajan sijoittamisesta ja työn teettämisestä pyhäpäivänä ja lauantaina edellä on säädetty, voidaan työntekijä korvausta vastaan velvoittaa tekemään ylityötä. Työntekijää saa säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16 tuntia viikossa. Vastikkeena korvattavaa ylityötä ei lasketa viikoittaiseen enimmäismäärään.

Vähimmäislepoaika

- * Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.
- * Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Peräkkäisten lepoaikojen väli ei saa olla 14 tuntia pidempi.
- * Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.
- * Alle 30 minuutin taukoa ei lueta lepoaikaan.

Poikkeuksia

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

- * Ylityön teettämistä ja lepoaikaa koskevat säädökset eivät koske seuraavissa tapauksissa, jota vaaditaan:
 - * Työn tekemiseksi, joka ehdottomasti on tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta.
 - * Työn tekemiseksi, joka on tarpeen merilaissa säädetyn avun antamiseksi.
 - * Osallistumiseksi pelastus- ja palonsammutus- sekä muilla turvallisuusvälineillä pidettäviin harjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Harjoitukset tulee kuitenkin järjestää siten, että ne häiritsevät työntekijän lepoaikoja.
 - * Tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa.
 - * Satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi.
 - * Sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä.
 - * Sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Verotus

Yleisesti

- * Merityötuloksi luetaan vähintään 100 bruttonnin aluksella tehty liikennöintiin liittyvästä työstä saatu palkkatulo Alus voi olla kauppa-alus, kalastusalus, jäänmurtaja tai hinaaja. Tämä koskee sekä suomalaisia, että ulkomaisia aluksia. Bruttotonnivaatimuksen lisäksi aluksen tulee myös täyttää jokin seuraavista ehdoista: alus on ulkomaan tai rannikkoliikenteessä, alusta käytetään viranomaisten tilaamissa tehtävissä tai alus on Ahvenanmaan maakuntahallituksen alainen lautta.
- * Merityötuloksi käsitetään myös muissa kuin varsinaisissa merimiesammateissa toimivan merityöläisen palkkatulo. Näihin kuuluvat esim. tarjoilijat, esiintyvät taiteilijat sekä myyjät.
- * Merityötuloa on peruspalkan lisäksi mm. luontaisedut, ylityökorvaukset valtamerilisät sekä lomarahat. Myös muikin kuin aluksen liikennöintiin välittömästi liittyvä palkka lasketaan merityötuloksi. Tästä esimerkkeinä mainittakoon odotusajan palkka ja irtisanomisaajan palkka. Merityötuloa on myös uudisrakennukselle valvojaksi määrätyn henkilön palkka, jos tämä pestautuu alukselle välittömästi sen valmistuttua.
- * Merityötuloksi käsitetään myös sairaus-, tapaturma-, ja äitiysloman palkka. Sen sijaan vakuutuksesta saatu tulo ei ole merityötuloa. Myöskään työttömyyspäiväraha ei ole merityötuloa.
- * Merityötulot lasketaan sen vuoden tuloihin, jona se on ollut palkansaajan nostettavissa. Merityöläisellä on oikeus saada palkka nostettavaksi viimeistään palkkakauden viimeisenä päivänä.

Luontaisedut

- * Merkittävin luontaisetut, ravintoetu, käsitellään samoin kuten maissakin. Ravintoedun raha-arvo vahvistetaan vuosittain. Myös muutkin luontaisedut esim. auto- ja asuntoetu käsitetään merityötuloksi. Samoin saamatta jääneestä luontaisedusta maksettu rahakorvaus on verotettavaa merityötuloa.

Muu kuin merityötulo

- * Merityötuloksi ei käsitetä palkkatuloa jossa saajana on henkilö, kuka ei ole työsuhteessa laivaisäntään. tai aluksen liikennöijään. Tilapäisesti aluksella olevan, palkkansa alihankkijan tai ohjelmatoimiston kautta, tekemän työ esim. korjaus- tai esiintymistyöt eivät siis merityötuloa. Merityötuloa eivät myöskään ole kokous, tai esitelmäpalkkiot.
- * Satamassa suoritetuista työtehtävistä, kuten siivous- tai jätteenhuoltotöistä maksettu palkkatulo ei ole merityötuloa, ellei työntekijä seuraa aluksen mukana. Tilapäisistä tarkastus-, huolto-, luotsaus tai muita vastaavista töistä maksettu tulo ei myöskään ole merityötuloa. Jos aluksella työskentelee vakituisesti vain omistajan perheenjäseniä, ei tulo ole merityötuloa. Myöskään valtiolle kuuluvissa puolustus- tai rajavartiotehtävissä käytettävässä aluksessa tehdystä työstä ei makseta merityötuloa.

Matkakustannukset

- * Työnantajan maksama korvaus matkoista satamaan ei ole veronalaista tuloa. Verovapaata tuloa on kuitenkin vain sellaiset matkakorvaukset, jotka työnantaja on velvollinen maksamaan merimieslain nojalla Matka voi olla koti- tai ulkomaanmatka ja markan ajalta voidaan maksaa päivärahaa tai ateriakorvausta.
- * Merimieslain nojalla korvattavia matkoja ovat esim. matkat kotipaikkakunnalle työsuhteen päättyessä. Lomautuksesta sairaus- tai vanhempainlomasta aiheutuvat matkat korvataan sekä kotipaikkakunnalle että takaisin alukselle. Myös meriselityksen antamisesta aiheutuvat matkat korvataan.
- * Työnantaja ei ole velvoitettu korvaamaan matkaa työsuhteen alkaessa. Jos matka alukselle korvataan aluksen ollessa aluksen ollessa kotimaassa, on korvaus verotettavaa tuloa. Aluksen ollessa ulkomailla korvausta pidetään verovapaana.

Vähennykset

- * Merillä saaduista palkkatuloista on mahdollista tehdä merityötulovähennys. Tämä myönnetään myös ulkomaisen lipun alla purjehtiville. Merityötulovähennyksen määrä puhtaasta ansiotulosta on valtionverotuksessa 18 % (6650 € asti) ja kunnallisverotuksessa 30 % (11350 € asti).
- * Merityötulosta myönnetään tuloverolain mukaiset vähennykset pl. vähennykset tulonhankinnanvähennyksen ylimenevästä osasta. Nämä menot (esim. littojen jäsenmaksut sekä matkakustannukset) katsotaan sisältyvän merityötulovähennykseen. Myöskään Mepa-maksu ei ole vähennyskelpoinen. Sen sijaan merimieseläkekassalle maksettava eläkevakuutus on vähennyskelpoinen.
- * Merityöläinen on oikeutettu cross-trade vähennykseen, jos hän liikennöi kolmansien maiden välillä. Korotusta saa kultakin täydeltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana alus ei käy Suomen rajojen sisäpuolella. Korotuksen saa myös siltä kuukaudelta, jonka aikana matka päättyy edellyttäen työskentelyä kokonaisen edeltävän kuukauden ajan. Korotuksen määrä on 170 euroa ja se koskee kunnallisverotusta.

* **Vieraan lippuvaltion alainen verotus**

- * Ulkomaisella aluksella työskentelevä, Suomessa asuva, merimies on yleisesti verovelvollinen saamastaan tulosta. Palkasta maksetaan siis vero Suomeen, ellei työntekijän ulkomailla vietetty aika ylitä kuutta kuukautta ja Suomessa vietetty aika alita keskimäärin kuutta päivää kuukaudessa.
- * Tulovero maksetaan useimmiten työnantaja olevan yrityksen kotimaahan. Pohjoismaan lipun alla tehdystä työstä kuitenkin maksetaan vero lippuvaltioon riippumatta työnantajan kotimaasta.
- * Ansaitut tulot verotetaan myös Suomessa. Kaksoisverotuksen välttämiseksi ulkomaille maksettu vero vähennetään Suomeen maksettavasta verosta. Ulkomailla maksetun veron ollessa pienempi, kuin Suomeen samoista tuloista maksettava vero, tulee erotus maksaa Suomeen. Erotus voidaan maksaa ennakkoverona joko verotoimiston päätöksellä tai verotettavan pyynnöstä.
- * Ulkomailta ansaitut tulot tulee selvittää verottajalle veroilmoituksessa. Selvitys annetaan lomakkeella 16. Lomakkeeseen tulee täyttää myös vähennykset. Vähennyksiin pätee samat säädökset kuin kotimaiseen merityötuloon.

Terveys ja terveydenhoito

Merimiehen lääkärintarkastus

- * Merimiehen lääkärintarkastus pohjautuu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) päätökseen. Lääkärintarkastus kohdistuu niihin, jotka ovat toimessa aluksella, joka on merilain alainen. Hyväksytyt ja voimassa olevat lääkärintarkastukset ovat pätevyyskirjojen saamisen ehtoina. Myös opiskelupaikan vastaanottamiseksi vaaditaan lääkärintodistus. Kohderyhmät sekä sovellettavuus ovat tarkemmin määritettyinä asetuksessa merimiehen lääkärintarkastuksesta.
- * Asetuksen säätää työnantajalle velvollisuuden varmistaa laivatyöhön otettavan henkilön olevan terveytensä puolesta sovelias kyseiseen toimeen. Terveystilaa valvotaan uusintatarkoituksin työsuhteen jatkuessa. Asetuksessa on myös säädettyä tarkastuksen suorittajat sekä tarkastuksen sisältö jatkotoimenpiteineen. Näkö- ja kuulokyvystä on säädetty omassa päätöksessään.

Lääkärintarkastusten tavoitteet

- * Merimiehen lääkärintarkastuksen tarkoitus on pitää huoli siitä, että työntekijän terveystila ei vaaranna meriturvallisuutta tai aseta itseään tai muita aluksella työskenteleviä vaaraan. Tavoitteena on myös varmistaa, ettei kouluihin tai aluksille hakeudu ihmisiä, joiden terveystila ei työhön sovellu.
- * Olennaista on myös varmistaa, että työntekijä on terveytensä puolesta kyvykäs huolehtimaan poikkeustilanteen aikaista toimeen. Tavoitteena on myös ennaltaehkäistä sairaanhoidon tarvetta aluksella, tilanteissa, jossa asianmukaisen hoidon saaminen on rajoitettua.

Merimieslääkäri ja merimiesterveyskeskus

- * Järjestelmällä pyritään varmistamaan lääkärin tuntemus merenkulun ammattien erityispiirteisiin. Lääkärintodistuksen voi myöntää vai erikseen nimetty merimies lääkäri. Lääkärin luvan myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto (TraFi). Lupa on määräaikainen, yleensä enintään viiden vuoden mittainen ja se on sidottu nimettyyn toimipaikkaan. Merimieslääkärin on osallistuttava koulutuksiin tai perehdytyksiin viiden vuoden välein, ylläpitääkseen asiantuntemuksen merillä vallitsevista työoloista.
- * Merimiesterveyskeskuksen tarjoavat ovat määritettyinä Kansanterveyslaissa. Terveyskeskuksen tulee antaa merimiesterveydenhuoltoa riippumatta merimiehen kotipaikasta. Tähän kuuluvat terveyden-, sairaan- ja hammashuolto. Keskusten on myös tarjottava työterveyshuoltolain mukaiset työterveyshuoltopalvelut.
- * Kaupunkeja, joiden tulee tarjota merimiesterveydenhuoltoa ovat: Hamina, Helsinki, Kemi, Kotka, Oulu, Pietarsaari, Pori, Rauma, Savonlinna, Turku sekä Vaasa. Maarianhaminassa työterveyshuoltoa tarjoaa erillinen merimieskeskus.

Lääkärintarkastukset

- * Tarkastuksia ovat alku- ja uusintatarkastus. Alkutarkastus suoritetaan vain kerran ja kaikki myöhemmät tarkastukset ovat uusintatarkastuksia, vaikka meritöiden tekemiseen tulee katko. Alkutarkastuksessa kartoitetaan tulevan merityöläisen laivatyön vaativa terveydellinen soveltuvuus, jota uusintatarkastuksissa seurataan.
- * Tarkastukset ovat karsivia, ja tuloksena on joko hyväksytyt ja hylätty tulos. Vaatimukset vaihtelevat työtehtävän mukaan.

Alkutarkastus

- * Alkutarkastus tulee olla suoritettuna ensimmäistä kertaa merille töihin haettaessa sekä opiskelupaikan vastaanottaessa. Koulutukseen hyväksytyillä tulee olla tulevaan ammattiinsa vaadittava terveydentila.
- * Alkutarkastuksen tulee selvittää työkyky kattavasti. Selvitettävänä on terveydentilan lisäksi myös soveltuvuus laivatyöhön, niin fyysisesti kuin psyykkisesti. Kokonaisarviossa tulee ottaa huomioon merityön mukana tuoman elämän haasteet ja vaikutukset terveydentilan kehittymiseen. Esitiedot sekä hoitohistoria ovat olennainen osa päätöksentekoa. Merityöhön soveltuvuuteen vaikuttaa monia tekijöitä, joita ei voida selvittää yksittäisellä lääkärintarkastuksella.
- * Alkutarkastuksen tekee useimmiten merimieslääkäri merimiesterveyskeskuksessa. Tarvittaessa tarkastuksen voi tehdä myös muualla, mutta silloin se on uusittava kolmen kuukauden kuluttua merimiesterveyskeskuksessa. Jos alus ei rantaudu Suomeen tuon kolmen kuukauden kuluessa, tulee tarkastus tehdä heti työntekijän Suomeen saavuttua.

Uusintatarkastus

- * Uusintatarkastus tehdään useimmiten kahden vuoden välein. Tarkastuksen suorittaa merimieslääkäri. Pakottavassa tarpeessa uusintatarkastuksen voi suorittaa myös muu tehtävään väliaikaisesti määrätty. Lääkärin tarkastus on kuitenkin uusittava merimieslääkärillä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa.
- * Uusinta tarkastus on suoritettava kahden vuoden välein, ellei sen aikaisempaan uusimiseen ole perusteita. Alle 18-vuotiaan on suoritettava uusintatarkastus vuoden välein. Aikaisempaan tarkastukseen on perusteena myös edellisen ja uuden toimen välissä tapahtunut terveydentilan muutos tai tapaturman tai pitkäaikaisen sairauden jälkeen toimeen paluu. Pakottavasta syystä työntekijä voidaan ottaa toimeen ilman uusintatarkastusta. Tarkastus on tällöin kuitenkin suoritettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa toimeen ottamisesta.

Poikkeuslupa

- * Merityöläisellä on oikeus hakea TraFilta poikkeuslupaa, jos häntä ei lääkärintarkastuksessa katsota laivatyöhön sopivaksi. TraFi ei ota kantaa lääketieteellisiin seikkoihin, vaan arvioi onko henkilö terveydellisestä puutteesta huolimatta kykenevä työhönsä.
- * Työkykyyn vaikuttaa monet seikat kuten ammatillinen kokemus työstään sekä alus ja sen liikennöimä linja. Päätöksessä huomioidaan myös kyvykyys suorittaa turvatehtävät.
- * Työtekijän terveydentilan muuttuessa henkilö voidaan todeta työkyvyttömäksi, vaikka hänellä olisi voimassa oleva lääkärintarkastus tai poikkeuslupa. Tähän vaaditaan merimiesasian neuvottelukunnan päätös.

Työolosuhteiden merkitys terveyteen

- * Alusolosuhteissa on useita melun ja värinänaiheuttajia. Näistä merkityksellisin on aluksen propulsiokoneisto. Konehuoneessa melutaso saa olla enintään 100dB ja konevalvomossa 70dB. Konehuoneessa ei tästä johtuen tulisi olla kuin korjaus- ja huoltotehtävissä. Aluksen värinän ei ole todettu aiheuttavan elimellisiä sairauksia.
- * Merellä työskennellessä on mahdollista altistua ympäristösäteilylle. Lämpösäteilyä esiintyy niin keittiössä kuin konehuoneessakin. Myös auringonvalon haittavaikutukset korostuvat merellä. Voimakas valo voi aiheuttaa vahinkoa sarveiskalvolle.
- * Tutkien, radioiden sekä muiden merenkulunturvallaitteiden lähettämän säteilyn määrä on vähäinen. Tutka-antennin säteily ei ole tutkimusten mukaan muuta laitteistoa haitallisempaa.
- * Yleisien haittojen lisäksi on kullakin alustyyppillä ja reitillä ominaisia terveyteen vaikuttavia seikkoja. Näistä tulee tehdä selvitys työhönoton yhteydessä.

Sairaanhoido aluksella

- * Sairaanhoido on aluksella päällikön vastuulla. Useimmiten päällikkö siirtää hoitovastuun yhdelle perämiehistä. Kullakin kansipäällystön jäsenellä on sairaanhoidonkoulutus. Matkustaja-aluksella hoitovastuuta kantaa sairaanhoitaja. Sairaanhoidoa suorittavalla on tukenaan radioteitse annettu apu.
- * Aluksella kannettava lääke- ja hoitovälinevalikoima on rajallinen. Pakolliset tarvikkeet ovat määritettynä päätöksessä laiva-apteekista.
- * Kansipäällystön antama sairaanhoido rajoittuu ensiapuun ja akuuttien sairauksien hoitoon. Seurantavastuuta aluksen henkilöstöllä ei ole. Merimieslääkärintarkastusten tarkoituksena on ehkäistä erikoisosaamista vaativan hoidon tarve alusoloissa.

Ulkomaille rekisteröidyllä aluksella työskentelevän sosiaaliturva ja sairausvakuutus

- * Suomessa vakituisesti asuvan on otettava Kelaan yhteyttä aloittaessaan työskentelyn ulkomaille rekisteröidyllä aluksella. Yhteydenoton jälkeen Kela selvittää, kuuluuko henkilö Suomen sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin. Myös työnantaja on velvollinen ilmoittamaan ulkomaille rekisteröidyllä aluksella työskentelystä. Kela tekee asiassa yhteistyötä Verohallinnon sekä Eläketurvakeskuksen kanssa
- * Pääsääntöisesti sosiaaliturva määräytyy lippuvaltion mukaan. Merityöläisen sekä työnantajan sosiaaliturvamaksut menevät lippuvaltiolle. Tästä korvauksena työntekijälle myönnetään sosiaaliturva lippuvaltiolta
- * Jos Kela katsoo työntekijän kuuluvan toisen EU- tai ETA-maan tai Sveitsin sosiaaliturvan piirissä, tule Kela-kortti sekä Suomen myöntämä eurooppalainen sairaanhoitokortti palauttaa. Suomen kansalaisuus, pysyvä asuminen Suomessa tai verojen maksaminen Suomeen eivät oikeuta Kela-korttiin.
- * Merityöläinen on oikeutettu sairaanhoitoon Suomessa vaikka olisikin palauttanut Kela-korttinsa. Tällöin kustannukset lankeaa sille valtiolle, jolle sosiaaliturvamaksut maksetaan. Kela antaa Kela-kortin palauttaneelle Todistuksen oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa. Todistusta voi myös erikseen pyytää.
- * Käytännössä merityöläinen käyttää Suomen terveydenhuollon palveluita lippuvaltionsa kustannuksella. Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa takaa: oikeuden käyttää julkisen terveydenhuollon palveluita, oikeuden saada Kelalta korvauksia yksityisen terveydenhuollon kustannuksista sekä oikeus lääkekorvauksiin.
- * Henkilön työskennellessä kahden eri lippuvaltion alaisuudessa on otettava yhteyttä Eläketurvakeskukseen. Heidän tehtävänä on selvittää minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan.

Ammattiliitot

- * Palkansaajapuolella toimii kolme ammattiliittoa, Suomen Merimies-unioni, Suomen Laivanpäälystöliitto sekä Suomen Konepäälystöliitto. Liitot ovat eriytyneitä työnkuvan mukaan. Ammattiliitosten tärkein tehtävä on neuvotella työehtosopimukset jäseniensä puolesta, sekä valvoa sopimusten noudattamista. Lisäksi liitot pyrkivät parantamaan jäsentensä työoloja vaikuttamalla lainsäädäntöön.
- * Liiton toimintaan voi osallistua monin eri tavoin. Jäsenillä on mahdollisuus äänestää liiton henkilövalinnoissa. Jäsenen on mahdollista itse hakeutua työyhteisöissään toimivaksi luottamus- tai pääluottamusmieheksi. Lisäksi on olemassa liittohallituksia, neuvottelulautakuntia sekä muuta paikallistason toimintaa, johon jäsenet voivat osallistua.
- * Kiistatilanteissa liitot tarjoavat juridista sekä muuta apua. Edunvalvonnan lisäksi liitot tarjoavat muitakin etuuksia. Etujen kirjo on suuri ja se vaihtelee koulutuksesta kalenteriin. Etuudet tukevat jäsenien työ- sekä vapaa-aikaa ja tarjoavat rahallisia säästöjä erityyppisissä kuluissa. Tarkemmat liitokohtaiset etuudet löytyy helpoiten kunkin liiton internetsivuilta.

Suomen Merimies-unioni

Suomen Merimies-unioni

- * Suomen Merimies-unioni on SAK:n alaisuudessa toimiva noin kymmentätuhatta palkansaajaa. Liiton jäseninä on kauppaa- sekä matkustaja-alusten miehistöä sekä keittiöhenkilökuntaa. Lisäksi matkustaja-alusten merenkulkuammattien ulkopuolinen henkilökunta (esim. myymälä, siisteys, vartiointi) kuuluu SMU:n etupiiriin.

Suomen Laivanpäällystöliitto

- * Laivanpäällystöliiton jäseneksi voidaan hyväksyä henkilö joka toimii päällystötehtävissä aluksella tai vastaavassa asemassa muualla. Lisäksi merenkulunopiskelijoilla on mahdollista liittyä Laivanpäällystöliittoon ilman korvausta.

Suomen Konepäällystöliitto

- * Jäseneksi Suomen Konepäällystöliittoon voivat hakea konemestarit sekä vastaavat henkilöt, jotka toimivat merenkulussa kauppaa-aluksilla, Merivoimissa, Rajavartiolaitoksessa tai kotimaanliikenteessä. Lisäksi esim. Rajavartiolaitoksen lentomekaanikot sekä Luotsausliikelaitoksen veneenkuljettajat kuuluvat liiton piriin. Maapuolella on jäseniä eri toimialoilla, josta suurin ryhmä työskentelee voimalaitoksilla, sairaaloissa, vesi- ja viemärlaitoksissa.

Vapaa-ajanpalvelut

Merimiespalvelutoimisto

- * Merimiespalvelutoimisto (MEPA) perustettiin 1973 tarkoituksena tarjota merityöläisille tasavertainen mahdollisuus yhteiskunnallisiin palveluihin. MEPA tukee merityöläisiä ottaen huomioon pitkien yhtäjksoisten poissaolojen aiheuttamat vaikutukset yhteiskuntaelämään sekä vapaa-aikaan.
- * Toimiston palvelu perustuu ILO:n spomukseen sekä merimiespalvelulakiin. Lakisääteisiä palveluita ovat mm. aikuisopiskelun ja harrastusten tukeminen sekä vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen. Näkyvimpinä näistä ovat laivakirjastojen ylläpitäminen sekä elilaisten kurssien järjestäminen.

Merimieskirkko

- * Alunperin vieraisissa satamissa suomalaisia merityöläisiä palvelemaan perustettu yhdistys toimii vieläkin kuudessa ulkomaisessa sekä kahdessatoista suomalaisessa toimipisteessä.
- * Työn luonne on erilaista koti- ulkomaiden toimipisteissä. Kotimaiset toimipisteet tekevät työtä Suomessa vierailevien merityöläisten koti-ikävänsä helpottamiseksi esim. tarjoamalla yhteydenpitovälineitä sekä avustamalla Suomeen tutustumista. Ulkomaiset toimipisteet palvelevat sekä merityöläisiä, että ulkosuomalaisia. Merityöläisille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua maahan sataman ulkopuolella. Lisäksi tarjolla on mahdollisuuksia kommunikoida kotiin. Ulkosuomalaisille tarjotaan suomalaisia tuotteita sekä mm. mahdollisuus suomalaisiin kristillisiin toimituksiin.

Lähteet ja lisätieto

* Koulut

- * www.kyamk.fi Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu
- * www.ekami.fi Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto
- * www.samk.fi Satakunnan ammattikorkeakoulu
- * www.winnova.fi Winnova
- * www.novia.fi YRKESHÖGSKOLAN NOVIA
- * www.axxell.fi AXXELL

Lähteet ja lisätieto

- * STCW-95: A Guide For Seafarers
- * www.smu.fi Suomen Merimies-unioni
- * www.seacommand.fi Suomen Laivanpäällystöliitto
- * www.konepaallystoliitto.fi Suomen Konepäällystöliitto
- * www.mepa.fi Merimiespalvelutoimisto
- * www.merimieskirkko.fi Merimieskirkko
- * www.trafi.fi/merenkulku Liikenteen turvallisuusvirasto

Lähteet ja lisätieto

- * Sosiaali ja terveysministeriön ohjeet merimiehen lääkärintarkastuksesta
- * Merityöaikalaki 9.4.1976/296
- * Merityösopimuslaki 17.6.2011/756
- * Tietoa merimiesten sosiaaliturvasta ja sairausvakuutuksesta (KELA)
- * Tuloverolaki 74 §
- * Verohallinto -> Merityötulon verotus